

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра культурології та музеєзнавства

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ МУЗЕЇВ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»
ОПП «Цифрові музейні індустрії»

Харків – 2026

УДК 069.8(073)

О-64

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 14 від 27. 04. 2026 р.)

Рецензенти:

Александрова М. О. – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри культурології та музеєзнавства ХДАК

Маслак В. І. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Укладач:

Н. В. Бабкова, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри культурології та музеєзнавства ХДАК

О-64 Організація науково-дослідної роботи музеїв : програма та навч.-метод. матеріали до курсу, освітньо-проф. програма «Цифрові музейні індустрії», спец. 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», перший (бакалавр.) рівень вищ. освіти / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т культурології та соц. комунікацій, Каф. культурології та музеєзнавства; уклад. Бабкова Н. В. Харків : ХДАК, 2025. 58 с.

Навчальна дисципліна «Організація науково-дослідної роботи музеїв» спрямована на надання здобувачам вищої освіти теоретичні та практичні знаннями про основні напрямки й форм науково-дослідної роботи музеїв, особливості їх здійснення у музеях різного профілю, організації та методики їх проведення, напрямків використання цифрових технологій в науково-дослідній роботі музеїв.

УДК 069.8(073)

©Харківська державна академія культури, 2026 р.

©Бабкова Н. В., 2026 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна / освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Освітній компонент професійної і практичної підготовки
	Спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство	
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна програма «Цифрові музейні індустрії»	Рік підготовки:
		4-й
		Семестр
		7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи здобувача – 80	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лекції
		30 год.
		Семінарські

		Практичні
		10 год.
		Самостійна робота
		80 год.
		Вид контролю:
		екзамен

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40 год. аудиторних /80 год. самостійної роботи

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Організація науково-дослідної роботи музеїв» є дисципліною зі спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство» для здобувачів професійно-освітньої програми «Цифрові музейні індустрії» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка викладається у 7 семестрі в обсязі 4 кредитів ECTS (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою).

Обсяг дисципліни в кредитах ECTS – 4, розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять: 30 год. – лекційні, 10 год. – практичні, 80 год. самостійна робота.

Мета курсу – формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про музей як науково-дослідну установу; ознайомлення з теоретико-методологічними та практичними основами науково-дослідної роботи музеїв (НДР), основними її напрямками відповідно до профілю музею, набуття здобувачами практичних навичок із планування та проведення науково-дослідної роботи музеїв.

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна (відповідно до освітньо-професійної програми):

Загальні компетентності	ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 6. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності). ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та
-------------------------	---

	закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
Фахові компетентності	ФК 3. Здатність діяти відповідно до чинного законодавства (України та міжнародного) щодо музейної та пам'яткоохоронної діяльності. ФК 6. Здатність до атрибуції й експертизи об'єктів історико-культурної спадщини. ФК 8. Здатність забезпечувати ефективне використання та популяризацію об'єктів історико-культурної та природної спадщини відповідно до пам'яткоохоронного законодавства. ФК 11. Комунікувати та співпрацювати з державними і громадськими організаціями, міжнародними музейними і пам'яткоохоронними інституціями.

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми):

Програмні результати навчання	ПРН 8. Проводити наукове дослідження нерухомих пам'яток та визначати розмір та значення їх історико-культурної цінності. ПРН 11. Проводити пошукову роботу з метою з'ясування перспектив виявлення нових, значущих з точки зору обліку, об'єктів культурної спадщини ПРН 12. Досліджувати та інтерпретувати історико-
-------------------------------	--

	культурну інформацію музейних предметів, об'єктів культурної спадщини, природних пам'яток. ПРН 17. Здійснювати аналіз вітчизняного законодавства з метою визначення його відповідності міжнародним зобов'язанням України у сфері охорони пам'яток, музейної діяльності; визначати основні засади щодо ввезення, вивезення, передачі права власності на культурні цінності відповідно до ратифікованих Україною Конвенцій ЮНЕСКО. ПРН 18. Виконувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та представляти результат вчасно.
--	---

Очікувані результати навчання з дисципліни:

- вільно орієнтуватися в основних термінах, поняттях і визначеннях НДР музеїв;
- знати сутність, завдання та напрями НДР музеїв;
- розуміти основні нормативно-правові акти та методичні документи, що регламентують наукову роботу музеїв;
- кваліфіковано визначати принципи комплектування, атрибуції, збереження, наукового опису та інтерпретації музейних предметів;
- уміти організовувати й здійснювати науково-дослідні проєкти у музеї (збір, аналіз, систематизація інформації);
- використовувати методи наукового пошуку, опису, каталогізації, документування та презентації музейних колекцій;
- вміти готувати наукові тексти (каталоги, статті, звіти, наукові довідки) відповідно до профілю музею;
- аналізувати та інтерпретувати музейні предмети у контексті історичних, культурних і соціальних процесів;

- фахово застосовувати сучасні цифрові технології у музейних дослідженнях (електронні бази даних, цифрові каталоги, віртуальні колекції);
- презентувати результати наукових досліджень для різних аудиторій (наукових, освітніх, публічних);
- критично оцінювати джерела інформації та формувати власну дослідницьку позицію;
- дотримуватися етичних принципів і стандартів академічної доброчесності у науковій діяльності музею;
- усвідомлювати значення музею як наукової установи та культурного інституту пам'яті;
- виявляти повагу до культурної спадщини України та сприяти її популяризації через НДР музеїв;
- прагнути до професійного розвитку та участі у музейних наукових спільнотах.

Засобами оцінювання результатів навчання є:

- екзамен;
- тестування (проміжне);
- звіти про практичну роботу;
- звіти про самостійну роботу;
- звіт (усний або письмовий) про результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, пов'язаної з темою курсу, підтверджені сертифікатом.

Політика дисципліни «Організація науково-дослідної роботи музеїв»:

- 1) Систематичне виконання усіх поставлених завдань та дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf).

- 2) Системне виконання поставлених завдань та відпрацювання пропущених занять на основі самостійної роботи з наданням відповідних результатів за встановленими формами виконання;
- 3) Дотримання академічної доброчесності, яка є найважливішою складовою системи забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти, що визначає загальноприйняті світовою спільнотою стандарти здійснення освітньої та наукової діяльності здобувачами вищої освіти і співробітниками Харківської державної академії культури та закріплена в https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; «Кодексі академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html);
- 4) Невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf та «Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькування) у ХДАК»: ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf
- 5) Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК»* https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf
- 6) Норми академічної етики: дисциплінованість, дотримання субординації, чесність, відповідальність, використання гаджетів та сервісів, які сприяють дистанційній роботі здобувачів вищої освіти.

3. ЗМІСТ І СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни / освітньої компоненти

Назва змістовних розділів і тем	Усього	Лекц.	Сем.	Практ.	Самост. ро-та
1	2	3	4	5	6
РОЗДІЛ 1. Науково-дослідна робота музею					
Тема 1. Музей як науково-дослідна установа	12	2			10
Тема 2. Напрямки і форми НДР музею. Їх планування та зміст	7	2			5
Разом за розділом 1	19	4			15
РОЗДІЛ 2. Науково-дослідне вивчення музейних колекцій за групами зберігання					
Тема 3. Дослідження та науковий опис музейної колекції «кераміка, скло»	23	6		2	15
Тема 4. Дослідження та науковий опис музейного зібрання «текстиль»	23	6		2	15
Тема 5. Дослідження та науковий опис музейних предметів із дерева	16	4		2	10
Тема 6. Дослідження та науковий опис музейної колекції «меблі»	16	4		2	10
Тема 7. Дослідження та науковий опис музейних предметів із металу	16	4		2	10
Тема 8. Цифрові технології в науково-дослідній роботі музеїв	7	2			5
Разом за розділом 2	101	26		10	65
Всього	120	30		10	80

Зміст навчальної дисципліни / освітньої компоненти

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА МУЗЕЮ

Тема 1. Музей як науково-дослідна установа

Поняття «науково-дослідна робота», її суть, специфіка реалізації та значення для музеїв. Національні нормативно-правові акти та стандарти і підходи Міжнародної ради музеїв (ICOM), що регулюють науково-дослідну діяльність музеїв. Наукові співробітники у штатному розписі музею. Планування НДР музеїв. Річні та перспективні, індивідуальні й колективні плани НДР музеїв. Профіль музею та його зв'язок із науково-дослідною роботою закладу. Музейний предмет як джерело НДР музеїв. Основні форми оприлюднення результатів науково-дослідної роботи музеїв. Звітність про результати НДР музеїв.

Самостійна робота: Основні стандарти та рекомендації Міжнародної ради музеїв (ICOM) у сфері науково-дослідної роботи музеїв.

Тема 2. Напрямки і форми НДР музею. Їх планування та суть

Основні напрямки науково-дослідної роботи музеїв: розробка наукової концепції музеїв, дослідження у сфері комплектування фондів, музейних колекцій та окремо взятих предметів, охорони і збереження фондів, наукового проектування експозицій та виставок, музейних комунікацій, музейної педагогіки, психології та соціології, історії та історіографії музеології. Музейні експедиції та їх взаємозв'язок із профільною науково-дослідною роботою установи. Форми НДР музеїв – проведення наукових конференцій, семінарів, форумів, видання збірників наукових праць, каталогів, організація курсів підвищення кваліфікації для працівників музейної галузі, створення віртуальних «відкритих фондів», бібліотек, віртуальних екскурсій і турів, наукових архівів музеїв. Музейний менеджмент в організації НДР, використання PR-технологій у проведенні науково-дослідної роботи.

Самостійна робота: Науково-дослідна робота провідних музеїв України та світу.

РОЗДІЛ 2. НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ВИВЧЕННЯ МУЗЕЙНИХ КОЛЕКЦІЙ ЗА ГРУПАМИ ЗБЕРІГАННЯ

Тема 3. Дослідження та науковий опис музейної колекції «кераміка, скло»

Основні методики визначення пам'яток кераміки. Визначення призначення керамічного виробу: утилітарне й технологічне та декоративне. Типологія керамічних виробів. Визначення матеріалу і технології виробництва: ліпна та гончарна кераміка, луцення, майоліка, фаянс, фарфор. Технологія керамічного виробництва: етапи виробництва, засоби виготовлення посуду та прилади гончарства, фізичні та візуальні характеристики для різних видів керамічних виробів. Визначення місця і часу виробництва кераміки, матеріалу, майстра або школи: особливості форми і декору, фабричні знаки та клейма – епіграфічний, геральдичний, стилістичний, технологічний, хімічний (лабораторний) аналізи.

Коротка історія керамічного виробництва в Україні та світі.

Класифікація і науковий опис кераміки. Схема опису, правила та порядок опису. Назви конструктивних елементів посуду різних типів та проміри керамічних виробів.

Основні види скла та його художні якості. Технологія виробництва художнього скла: гутне, накладне, візерункове, кришталь, скло з оптичними ефектами. Історія художнього скла. Розвиток художнього скла на території України до XX ст. Виробництво художнього скла в Україні в XX – XXI ст.: Бережанський склозавод, Стрийський склозавод, виробниче об'єднання «Райдуга», Київський завод художнього скла, Львівська експериментальна кераміко-скульптурна фабрика, кафедра художнього скла Львівського

державного інституту прикладного та декоративного мистецтва. Студійне скло в Україні: творчість А. Бокотей, О. Принади, Ф. Черняка та ін.

Класифікація і науковий опис музейних предметів із художнього скла. Схема, правила та порядок опису. Назви конструктивних елементів виробів та обміри. Проблеми виявлення авторства предметів із художнього скла під час науково-дослідної роботи.

Практична робота: Наукове опрацювання та дослідження музейного зібрання кераміки й художнього скла.

Самостійна робота: Колекції кераміки та художнього скла у вітчизняних музеях.

Тема 4. Дослідження та науковий опис музейного зібрання

«текстиль»

Основні поняття та класифікація текстильного матеріалу. Визначення природи текстильного волокна. Типи текстильних волокон, що зустрічаються в музейних фондах України. Класифікація та асортимент текстильних ниток. Техніка виконання тканин та її визначення: ручна, машинна. Основні види ткацьких переплетінь та важливість їх знання для визначення тканин. Класифікація тканин за видами переплетіння. Натуральні та хімічні барвники текстильних виробів. Техніки та види орнаментатії текстилю. Засоби виконання та зовнішній вигляд текстильних виробів. Характеристика та опис найбільш поширених типів тканин. Стисла історія текстилю. Археологічний текстиль: місцевого походження, візантійські, східні; тваринного та рослинного походження. Текстиль періоду Русі. Вітчизняний та іноземний текстиль XIV – XIX ст. Специфіка текстильних виробів XX ст. Особливості виготовлення, орнаментатії, походження та асортименту кожного періоду. Науковий опис текстильних виробів: правила, порядок, мета.

Практична робота: наукове опрацювання та дослідження музейного текстилю.

Самостійна робота: Зібрання текстилю у вітчизняних музеях. Профільні музеї текстилю.

Тема 5. Дослідження та науковий опис музейних предметів із дерева

Дерево як матеріал музейних експонатів. Типи побутових та декоративних дерев'яних виробів. Головні атрибуційні та класифікаційні ознаки експонатів із дерева: матеріал, техніка, час, місце, школа. Утилітарна типологія дерев'яних виробів у музейних фондах: предмети землеробства, скотарства, житла, меблів та інтер'єру, допоміжних промислів, риболовства, полювання, транспорту тощо. Техніки виготовлення музейних експонатів із дерева: різьбярство, столярство, токарство, бондарство та інші. Техніки художньої обробки дерева: видовбування, вирізування, виточування, розпис, випалювання, інкрустація, інтарсія. Типологія виробів із дерева за призначенням: архітектурне та хатне оздоблення; знаряддя праці, предмети господарського призначення; посуд, начиння; транспортні засоби і предмети упряжі; культові й обрядові предмети; музичні народні інструменти; прикраси та особисті речі; дитячі іграшки й «мороки».

Програми дослідження предметів із дерева.

Еволюція інструментів обробки дерева та її вплив на декоративне мистецтво. Центри та стилі обробки дерева в Україні. Періодизація та асортимент дерев'яних виробів у вітчизняних музейних колекціях.

Шляхи визначення та логіка наукового опису предметів із дерева.

Практична робота: Наукове опрацювання та дослідження музейних предметів із дерева.

Самостійна робота: Колекція «художнє дерево» у вітчизняних музеях.

Тема 6. Дослідження та науковий опис музейної колекції «меблі»

Класифікація меблів: за функціональним призначенням, конструкцією, матеріалом виготовлення, сферою використання, стилістикою, способом виготовлення. Основна термінологія конструктивних деталей меблів. Історична еволюція меблевих конструкцій: від ранніх форм до індустріального виробництва. Меблі як джерело з історії побуту, архітектури та дизайну.

Коротка історія світового меблевого виробництва. Меблі в Україні: етапи розвитку, регіональні особливості, традиційні форми та інтер'єр. Вплив європейських стилів на українську меблеву культуру.

Методи наукового дослідження музейних предметів-меблів: атрибуція, датування, аналіз матеріалів і технологій, стилістичний та іконографічний аналіз, вивчення слідів використання. Правила наукового опису меблів.

Практична робота: наукове опрацювання та дослідження музейної колекції «меблі».

Самостійна робота: локальні варіанти меблевого виробництва в музейних зібраннях України.

Тема 7. Дослідження та науковий опис музейних предметів із металу

Метал як матеріал виготовлення музейних предметів. Класифікація металів за хімічною природою (чорні, кольорові, благородні (дорогоцінні), металургійною структурою (чисті, сплави), технологією виготовлення (ковані, литі, штамповані, гравійовані, карбовані, зварні/паяні). Історія металообробки та її центри України. Регіональні вітчизняні школи металообробки. Художній та декоративний метал в Україні: основні етапи та особливості розвитку. Методи наукового дослідження музейних предметів із металу: атрибуція, датування, визначення походження, технологія виготовлення, функціональне призначення, автентичність, історія

побутування, стан збереженості. Правила наукового опису предметів із металу.

Практична робота: наукове опрацювання та дослідження музейних предметів із металу.

Самостійна робота: Предмети з художнього та декоративного металу в музейних зібраннях України.

Тема 8. Цифрові технології в науково-дослідній роботі музеїв

Основні напрями застосування цифрових технологій у науково-дослідній діяльності музеїв: оцифрування колекцій, створення електронних каталогів, формування цифрових архівів та онлайн-репрезентацій музейних предметів. Роль цифровізації у збереженні культурної спадщини, забезпеченні доступу до фондів і підвищенні якості наукового опису експонатів. Принципи роботи з метаданими та стандартизація цифрової документації музейних об'єктів.

Програмні рішення, що використовуються музеями для наукового опрацювання колекцій, зокрема платформ Omeka та CollectionSpace. Базові підходи до 2D- та 3D-оцифрування як інструментів фіксації стану збереженості та візуалізації результатів досліджень. Програма Blender. Переваги і обмеження цифрових технологій у науково-дослідній роботі музеїв.

Самостійна робота: цифрові платформи в науково-дослідній роботі музеїв України.

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Теми практичних занять

№ з/п	Назви теми	Кількість годин
1	Наукове опрацювання та дослідження музейного зібрання кераміки й художнього скла	2
2	Наукове опрацювання та дослідження музейного текстилю	2
3	Наукове опрацювання та дослідження музейних предметів із дерева	2
4	Наукове опрацювання та дослідження музейної колекції «меблі».	2
5	Наукове опрацювання та дослідження музейних предметів із металу	2
	Разом	10

Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назви теми	Кількість годин
1	Основні стандарти та рекомендації Міжнародної ради музеїв (ICOM) у сфері науково-дослідної роботи музеїв	10
2	Науково-дослідна робота провідних музеїв України та світу	5
3	Колекції кераміки та художнього скла у вітчизняних музеях	15
4	Зібрання текстилю у вітчизняних музеях. Профільні музеї текстилю	15
5	Колекція «художнє дерево» у вітчизняних музеях	10

6	Локальні варіанти меблевого виробництва в музейних зібраннях України	10
7	Предмети з художнього та декоративного металу в музейних зібраннях України	10
8	Цифрові платформи в науково-дослідній роботі музеїв України	5
	Разом	80

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ Й САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Теми практичних/семінарських/індивідуальних занять

Тема 1. Тема 1. Музей як науково-дослідна установа

Самостійна робота студентів: Основні стандарти та рекомендації Міжнародної ради музеїв (ICOM) у сфері науково-дослідної роботи музеїв.

Мета: формування у студентів системних знань про міжнародні стандарти, кодекси, етичні принципи та рекомендації Міжнародної ради музеїв (ICOM), що регламентують науково-дослідницьку роботу музейних установ.

Завдання:

Завдання 1. Проаналізувати основні документи Міжнародної ради музеїв (ICOM), що стосуються науково-дослідної роботи музеїв:

- Міжнародний музейний кодекс;
- Етичний кодекс;
- Стандарти та рекомендації щодо наукових публікацій, досліджень і колекцій.

Завдання 2. З'ясувати роль ICOM у формуванні міжнародних стандартів наукової діяльності в музеї, зокрема щодо:

- принципів дослідницької роботи в музеях;
- наукової документації музейних колекцій;
- публікаційної етики та відкритого доступу.

Завдання 3. Охарактеризувати основні принципи та вимоги стандартів ICOM, що регламентують:

- проведення наукових досліджень у музеях;
- забезпечення наукової достовірності експозиційної інформації;
- використання цифрових технологій у дослідницькій діяльності.

Завдання 4. Оцінити практичне значення рекомендацій ICOM для діяльності вітчизняних музейних установ:

- визначити можливості впровадження стандартів;
- сформулювати пропозиції щодо покращення науково-дослідної роботи музеїв на основі стандартів ICOM.

Завдання 5. Підготувати короткий огляд або презентацію з основними стандартами ICOM у сфері науково-дослідної діяльності та їх застосуванням у музейній практиці.

Тема 2. Напрямки і форми НДР музею. Їх планування та суть

Самостійна робота студентів: Науково-дослідна робота провідних музеїв України та світу.

Мета: закріпити й поглибити знання про практичний досвід вітчизняних та світових музеїв в організації науково-дослідної роботи, бенчмаркінг як інструмент порівняльного аналізу й запозичення кращого досвіду основних напрямків досліджень, форми наукової комунікації та інноваційних підходів розвитку музейних установ.

Завдання:

Завдання 1. Вивчити науково-дослідницьку роботу провідних музеїв світу (наприклад, Британський музей, Лувр, Метрополітен-музей, музей Метрополітен-Нью-Йорк, музеї Ватикану), зосередивши увагу на:

- основних напрямках досліджень;
- форматах наукових проєктів;
- публікаційній діяльності (монографії, альбоми, каталоги, журнали).

Завдання 2. Проаналізувати досвід провідних музеїв України (наприклад, Національний художній музей України, Національний музей історії України, Музей Івана Гончара, Львівська національна галерея мистецтв та ін.) щодо:

- реалізації наукових програм;
- дослідження музейних колекцій;
- участі у міжнародних проєктах і грантах.

Завдання 3. Оцінити вплив науково-дослідної діяльності музеїв на формування наукової думки, музейної освіти та популяризації культурної спадщини.

Завдання 4. Провести SWOT-аналіз підходів до науково-дослідної роботи в музеях України та провідних закордонних музеях, виявивши:

- сильні сторони;
- слабкі сторони;
- проблемні аспекти;
- перспективи розвитку.

Завдання 5. Підготувати аналітичну записку або презентацію, що містить узагальнені результати аналізу науково-дослідної роботи провідних музеїв, з висновками та практичними рекомендаціями для музейної діяльності в Україні.

Тема 3. Дослідження та науковий опис музейної колекції «кераміка, скло»

Практичне завдання: Наукове опрацювання та дослідження музейного зібрання кераміки й художнього скла.

Мета вивчення: формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок комплексного наукового опрацювання музейних предметів з кераміки або художнього скла шляхом здійснення атрибуції, мистецтвознавчого й технологічного аналізу та складання повного наукового опису відповідно до музейних стандартів.

Завдання:

Завдання 1. Обрати один музейний предмет з кераміки або художнього скла та здійснити його первинний огляд, визначивши матеріал, техніку виготовлення, функціональне призначення та орієнтовне датування.

Завдання 2. Провести класифікацію та атрибуцію предмета, встановивши його типологічну належність, можливий час і місце виготовлення, виробничий центр або авторство (за наявності даних).

Завдання 3. Здійснити комплексний мистецтвознавчий і технологічний аналіз, охарактеризувавши форму, декор, стилістичні особливості, технологію виготовлення та оздоблення.

Завдання 4. Оцінити стан збереження предмета, визначити наявні пошкодження, ступінь збереженості та можливі фактори ризику.

Завдання 5. Скласти повний науковий опис предмета та підготувати аналітичний висновок щодо його історичної, культурної, художньої та наукової цінності.

Самостійна робота студентів: Колекції кераміки та художнього скла у вітчизняних музеях.

Мета: закріпити й поглибити знання про історію формування, склад, структуру та наукове значення колекцій кераміки й художнього скла в музеях України, розвиток навичок їх аналітичного дослідження.

Завдання:

Завдання 1. Проаналізувати колекції кераміки та художнього скла провідних музеїв України (наприклад Національного музею-заповідника українського гончарства, музею Васильківської кераміки, Національного музею декоративного мистецтва, музею порцелянових фігур, музею Городницького фарфорового заводу, Національного художнього музею, музею скла та інш.), визначивши їх хронологічні межі, географію походження та типологічну структуру.

Завдання 2. Охарактеризувати історію формування обраної колекції, джерела комплектування та роль дарувальників, експедицій чи закупівель у її поповненні.

Завдання 3. Визначити основні напрями наукового дослідження зазначених колекцій, зокрема публікації, каталоги, виставкові проєкти та атрибуційні напрацювання.

Завдання 4. Проаналізувати художні, технологічні та стильові особливості найрепрезентативніших груп предметів у складі досліджуваної колекції.

Завдання 5. Підготувати узагальнений аналітичний висновок щодо культурної, історичної та наукової цінності колекції та її значення для збереження національної історико-культурної спадщини.

Тема 4. Дослідження та науковий опис музейного зібрання «текстиль»

Практичне завдання: Наукове опрацювання та дослідження музейного текстилю.

Мета: формування практичних навичок комплексного наукового опрацювання музейних предметів із текстилю шляхом їх атрибуції, класифікації, технологічного та мистецтвознавчого аналізу й складання наукового опису відповідно до музейних стандартів.

Завдання:

Завдання 1. Обрати один музейний предмет із текстилю (одяг, рушник, килим, тканину, елемент церковного чи побутового текстилю) та здійснити його первинний огляд із визначенням матеріалу, техніки виготовлення, функціонального призначення та орієнтовного датування.

Завдання 2. Провести класифікацію та атрибуцію предмета, встановивши тип текстилю, регіон походження, можливу майстерню або виробничу традицію, культурно-історичний контекст створення.

Завдання 3. Здійснити технологічний і матеріалознавчий аналіз, визначивши тип волокна (натуральне/штучне), техніку ткацтва або вишивки, особливості фарбування, способи оздоблення.

Завдання 4. Провести мистецтвознавчий аналіз, охарактеризувавши композицію, орнаментику, символіку мотивів, стилістичні та регіональні особливості.

Завдання 5. Скласти повний науковий опис та оцінити стан збереження предмета, визначивши наявні пошкодження, фактори ризику та підготувавши аналітичний висновок щодо його історико-культурної, художньої й наукової цінності.

Самостійна робота студентів: Зібрання текстилю у вітчизняних музеях. Профільні музеї текстилю.

Мета: формування системних знань та уявлень про склад, структуру, історію формування та наукове значення колекцій текстилю в музеях України, а також про специфіку діяльності профільних музеїв текстилю.

Завдання:

Завдання 1. Проаналізувати зібрання текстилю провідних музеїв України (наприклад, Музей ткацтва та килимарства у Глинянах, Національний музей декоративного мистецтва, Музей Івана Гончара, Музей Кролевецького ткацтва, Victoria Museum та інш.), визначивши їх хронологічні межі, регіональну представленість і типологічний склад.

Завдання 2. Охарактеризувати історію формування колекцій текстилю, джерела комплектування (експедиції, дари, закупівлі), роль дослідників і збирачів у їх поповненні.

Завдання 3. Дослідити профільні музеї текстилю та спеціалізовані зібрання, визначивши особливості їхньої науково-дослідної роботи.

Завдання 4. Проаналізувати напрями наукового вивчення текстилю в музеях, зокрема публікаційну діяльність, каталоги колекцій, виставкові проєкти, атрибуційні та регіональні дослідження.

Завдання 5. Підготувати аналітичний висновок щодо значення музейних зібрань текстилю для збереження традиційної культури, розвитку мистецтвознавчих досліджень та популяризації нематеріальної культурної спадщини.

Тема 5. Дослідження та науковий опис музейних предметів із дерева

Практичне завдання: Наукове опрацювання та дослідження музейних предметів із дерева.

Мета: формування практичних навичок комплексного наукового опрацювання музейних предметів із дерева з урахуванням його матеріалознавчих, технологічних, історико-культурних та атрибуційних характеристик.

Завдання:

Завдання 1. Обрати музейний предмет із дерева (виріб побутового, сакрального, декоративного чи ужиткового призначення) та здійснити його первинний огляд із фіксацією основних облікових даних.

Завдання 2. Провести матеріально-технологічний аналіз предмета, визначивши породу деревини (за можливості), техніку виготовлення (різьблення, токарна обробка, інкрустація, розпис тощо), конструктивні особливості та сліди побутування чи реставраційних втручань.

Завдання 3. Здійснити атрибуцію музейного предмета, визначивши його функціональне призначення, орієнтовне датування, регіональну належність та можливого виробника (за наявності аналогій).

Завдання 4. Проаналізувати художньо-стилістичні особливості виробу: орнамент, композицію, символіку декору, співвідношення утилітарної та естетичної функцій.

Завдання 5. Представити науковий опис предмета відповідно до музейних стандартів із висновками щодо його історико-культурної та музейної цінності.

Самостійна робота студентів: Колекція «художнє дерево» у вітчизняних музеях.

Мета: формування системних знань та уявлень про склад, специфіку формування, наукового опрацювання та експонування колекцій художнього дерева у вітчизняних музеях.

Завдання:

Завдання 1. Проаналізувати колекції художнього дерева в обраних музеях України, визначивши їхній профіль, обсяг зібрання, хронологічні межі та тематичну структуру (народне мистецтво, сакральне різьблення, декоративна пластика, знаряддя праці, транспорт тощо).

Завдання 2. Охарактеризувати основні типи музейних предметів у складі колекцій (скрині, іконостаси, різьблені хрести, побутові речі, меблі, декоративні панно тощо), звернувши увагу на регіональні особливості.

Завдання 3. Дослідити напрями наукового вивчення предметів з дерева в музеях, зокрема публікаційну діяльність, каталоги колекцій, виставкові проекти, атрибуційні та регіональні дослідження.

Завдання 4. Проаналізувати особливості наукового опису, зберігання та реставрації виробів із дерева, враховуючи специфіку матеріалу (температурно-вологісний режим, ураження біошкідниками, консервація).

Завдання 5. Підготувати аналітичний огляд щодо значення колекцій художнього дерева для збереження культурної спадщини України та перспектив їх подальшого дослідження.

Тема 6. Дослідження та науковий опис музейної колекції «меблі»

Практичне завдання: Наукове опрацювання та дослідження музейної колекції «меблі».

Мета: формування практичних навичок комплексного наукового опрацювання музейної колекції «меблі» із визначенням її історико-стильових, конструктивних, технологічних та культурних особливостей.

Завдання:

Завдання 1. Обрати один предмет із музейної колекції «меблі» (стіл, стілець, шафа, комод, скриня тощо) вказавши його облікові дані (датування, матеріал, конструктивні деталі, розміри, стан збереженості).

Завдання 2. Провести конструктивно-технологічний аналіз виробу, визначивши матеріали (породи деревини), способи з'єднання деталей, техніки обробки та оздоблення (різьблення, інкрустація, фанерування, маркетрі, лакування тощо).

Завдання 3. Здійснити історико-стильову атрибуцію предмета, визначивши його належність до певного художнього стилю, історичного періоду, регіону або виробничої традиції. Визначити авторство виробу (за можливості).

Завдання 4. Проаналізувати функціональне призначення та соціальний контекст побутування предмета, з'ясувавши, у якому середовищі він використовувався (побутовому, сакральному, представницькому тощо). За можливості відродити меморіальну прив'язку.

Завдання 5. Підготувати структурований науковий опис із зазначенням історико-культурної цінності предмета, ступеня його збереженості та перспектив подальшого дослідження або експонування.

Самостійна робота студентів: Локальні варіанти меблевого виробництва в музейних зібраннях України.

Мета: формування системних знань та уявлень про регіональні особливості меблевого виробництва в Україні, специфіку їх репрезентації й наукового опрацювання в музейних зібраннях.

Завдання:

Завдання 1. Обрати два музеї України (наприклад, Національний музей народної архітектури та побуту України, Львівський історичний музей, Національний музей декоративного мистецтва, Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського тощо) у фондах яких представлені зразки меблів різних історико-етнографічних регіонів, та охарактеризувати профіль і структуру їхніх колекцій.

Завдання 2. Проаналізувати склад колекцій у межах визначених регіонів, встановивши хронологічні межі, типологію предметів (скрині, столи, шафи, лави тощо) та рівень їх репрезентативності.

Завдання 3. Здійснити порівняння конструктивних, технологічних і декоративних особливостей меблів, представлених у вибраних музеях, виявивши спільні та відмінні риси регіональних традицій.

Завдання 4. Порівняти підходи музеїв до наукового опису, атрибуції та експонування меблів, звернувши увагу на повноту наукового опрацювання та інтерпретацію регіональної специфіки.

Завдання 5. Підготувати аналітичну доповідь із узагальненими висновками щодо особливостей представлення локальних меблевих традицій у музейних зібраннях та перспектив їх подальшого дослідження.

Тема 7. Дослідження та науковий опис музейних предметів із металу

Практичне завдання: Наукове опрацювання та дослідження музейних предметів із металу.

Мета: формування практичних навичок комплексного наукового опрацювання музейних предметів з металу з визначенням його матеріально-

технологічних, функціональних, історико-культурних та атрибуційних характеристик.

Завдання:

Завдання 1. Обрати один музейний предмет із металу (зброя, прикраса, предмет побуту, культова річ, інструмент тощо) та зафіксувати його основні облікові дані (назва, датування, матеріал, розміри, стан збереженості).

Завдання 2. Провести матеріально-технологічний аналіз предмета, визначивши вид металу або сплаву (за наявними даними), техніку виготовлення (лиття, кування, карбування, гравіювання, чеканка, філігрань тощо), конструктивні особливості та сліди побутування.

Завдання 3. Здійснити атрибуцію предмета, встановивши його функціональне призначення, орієнтовне датування, регіональну належність, можливу виробничу традицію або майстерню (за наявності аналогій).

Завдання 4. Проаналізувати художньо-стилістичні особливості виробу: декор, орнаментика, символіка, поєднання утилітарної та естетичної функцій.

Завдання 5. Підготувати структурований науковий опис про історико-культурну цінність предмета, ступінь його збереженості, наявності корозійних процесів та рекомендаціями щодо зберігання або подальшого дослідження.

Самостійна робота студентів: Предмети з художнього та декоративного металу в музейних зібраннях України.

Мета: формування системних знань та уявлень про склад, регіональні особливості, художньо-стильові характеристики та специфіку наукового опрацювання предметів із художнього та декоративного металу в музейних зібраннях України.

Завдання:

Завдання 1. Обрати 2-3 музеях України (наприклад, Національний музей декоративного мистецтва, музей Івана Гончара, Національний музей у

Львові ім. Андрея Шептицького, Національний музей історії України та його філія – Скарбниця НМІУ), проаналізувати в них колекції художнього та декоративного металу, визначивши їх профіль, обсяг, хронологічні межі та типологічну структуру (ювелірні вироби, культові предмети, зброя, елементи інтер'єру, декоративна пластика тощо).

Завдання 2. Охарактеризувати основні техніки художньої обробки металу, представлені в музейних зібраннях (литво, кування, карбування, гравіювання, філігрань, золотіння, чернь, емаль тощо), та визначити їх регіональну та мистецьку специфіку.

Завдання 3. Здійснити порівняльний аналіз виробів різних історико-етнографічних регіонів України, виявивши спільні та відмінні риси у формі, декорі, функціональному призначенні та символіці.

Завдання 4. Проаналізувати напрями наукового вивчення предметів з декоративного та художнього металу в музеях, зокрема публікаційну діяльність, каталоги колекцій, виставкові проекти, атрибуційні та регіональні дослідження.

Завдання 5. Підготувати аналітичний звіт щодо значення предметів художнього металу для збереження культурної спадщини України та перспектив їх подальшого наукового вивчення й музейної інтерпретації.

Тема 8. Цифрові технології в науково-дослідній роботі музеїв

Самостійна робота студентів: Цифрові платформи в науково-дослідній роботі музеїв України.

Мета: формування системних знань та уявлень про основні цифрові платформи та онлайн-ресурси, що використовуються в науково-дослідній роботі українських музеїв, та навиків їх аналізу для застосування в музейній практиці.

Завдання:

Завдання 1. Проаналізувати платформу «Register of Museum Fund of Ukraine» (Е-реєстр Музейного фонду України) та визначити її функції, можливості доступу до даних музейних фондів, описів предметів та навігацію по колекціях.

Завдання 2. Дослідити цифрову платформу eMuseum.online, зокрема, можливості перегляду віртуальних виставок, 3D-турів, аудіо- та мультимедійних матеріалів, її значення для популяризації музейних колекцій.

Завдання 3. Проаналізувати розділ української спадщини на платформі Google Arts & Culture («Ukraine is Near / Ukraine Nearby»), виявити, які українські музеї розміщують свої колекції там і які можливості відкриває ця цифрова платформа для наукового вивчення артефактів.

Завдання 4. Визначити особливості академічних або галерейних цифрових ресурсів (наприклад, UNIM – усе про музеї України в онлайн-форматі), охарактеризувавши їх зміст, схему доступу та корпоративні можливості для збереження й представлення музейних об'єктів.

Завдання 5. Підготувати аналітичну роботу із узагальненими висновками про можливості зазначених цифрових платформ для науково-дослідної роботи музеїв України, оцінити їх переваги, обмеження та перспективи використання у контексті музейної науки та цифрової гуманітаристики.

Методи навчання

Використовуються такі методи:

- пояснювально-ілюстративний (демонстрація ілюстрацій, візуальний супровід лекційних і практичних занять через презентації, демонстрацію відеофрагментів, відеолекція),
- репродуктивний (оглядова, тематична лекція, фронтальна бесіда на практичних заняттях, аналіз запропонованих джерел),

- метод проблемного викладання (постановка проблемних питань на лекції або проблемних задач на практичному занятті, проблемна лекція, кейси),
- частково-пошуковий (евристична бесіда, аналіз першоджерел на практичному занятті, постановка завдань з пошуку візуального або фактичного матеріалу в аудиторії через смартфон).

Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод:

- підготовка повідомлення /доповіді (з презентацією/або без неї),
- пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни, розміщення візуальних матеріалів в електронному НМКД або у формі постів у соціальних мережах.

Форми поточного та підсумкового контролю **Форми контролю**

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
1.	Поточний	Практичні заняття
2.	Періодичний	Тестування
3.	Самостійна робота	Реферат, доповіді
4.	Підсумковий контроль	Екзамен

Поточний контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовки здобувача до виконання конкретної роботи. Оцінювання самостійної роботи й активності здобувача здійснюється за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;
- 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язування завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Підсумковий контроль. Екзамен. Підсумковий контроль знань передбачений у формі усного екзамену за теоретичною складовою, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Завдання, передбачені програмою, мають бути виконані вчасно у встановлені терміни. Під час роботи над індивідуальним завданням не допустимо порушення академічної доброчесності. Виступи та презентації мають бути авторськими та оригінальними. Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розділ 1		Розділ 2					Тестування	Підсумкова форма контролю (екзамен)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
3	3	10	10	10	10	10	4	40	100

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Активність на лекції / виконання завдань до лекційного матеріалу – 1 бал;

Робота на практичних заняттях – 5 бали;

Результати самостійної роботи враховуються і перевіряються під час практичних, семінарських занять та поточного тестування (1 бал);

Поточне та рубіжне тестування – 4 бали;

Неформальна освіта – від 3-5 балів (за кожний вид);

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів.

Підсумковий контроль – 40 балів

Всього: 100 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання. Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою. Основним критерієм успішності вивчення здобувачем/здобувачкою освіти навчальної дисципліни є отримання ним/нею не менш як 80 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання екзамену, участь у лекційних заняттях, виконання практичних й семінарських робіт та самостійної роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання:

<i>Високий рівень знання матеріалу курсу (90- 100 балів, А, відмінно):</i>	чіткість, логічність, структурованість, акуратність, повнота представлених матеріалів, висока культура їх письмового оформлення та методичного обґрунтування
<i>Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74- 89 балів, С, В, добре):</i>	розкриття основних методичних аспектів представлених матеріалів, незначне порушення логічних зв'язків, незначні неточності в аналізі матеріалів та труднощі в їх методичному обґрунтуванні
<i>Посередній рівень знання матеріалу курсу (60–73 балів, D, E, задовільно):</i>	формальний характер представлених матеріалів, які відображають несформованість вміння методичного обґрунтування відповідних елементів бази знань, недбале ставлення до оформлення складових звіту, низький рівень володіння практичними знаннями та уміннями.
<i>Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35-59 балів, FХ, незадовільно)</i>	формальний характер представлених матеріалів, оформлення матеріалів практичних завдань не відповідає вимогам; зміст не розкрито
<i>Незадовільний рівень з обов'язковим</i>	матеріали з практики не представлені

повторним вивченням дисципліни (0-34 бали, F, незадовільно):	
--	--

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Навчально-методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, опорні конспекти лекцій, навчально-методичне забезпечення дисципліни, нормативні документи, ілюстративні матеріали тощо.

5. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Одов'язкові

1. Веремєєнко Т. Р. Києво-Лаврська церковно-мистецька школа XVIII – початку XIX століття: історія, художня спрямованість, майстри / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ: НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2024. 192 с.
2. Волковічер Т. М. Вербальні тексти у народній вишивці кінця XIX - першої половини XX ст.: генеза, семантика, прагматика / НАН України,

- ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ: НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2019. 173 с.
3. Гаврилюк С. В. Фондова та науково-дослідна робота музеїв. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 93 с.
 4. Декоративне мистецтво України IX–XXI століть: стильові трансформації, художні інтерпретації, загальноєвропейський контекст / [голов. ред. Г. Скрипник]; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 652 с.
 5. Декоративне мистецтво України крізь віки : монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 876 с.
 6. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення : колективна монографія. Частина I / [голов. ред. Г. Скрипник] ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 238 с.
 7. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення : колективна монографія. Книга 2 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 268 с.
 8. Іваневич Л. А. Традиційний одяг українців Поділля (друга половина XIX – початок XXI ст.): історія, класифікація, конструктивно-художні та регіонально-локальні особливості: монографія. Хмельницький: ФОП Мельник А. А., 2021. 797 с.
 9. Краснова Т. Дослідження, реставрація і зберігання музейної кераміки. Опішне: Українське Народознавство, 2017. 464 с.
 10. Образотворення в українському мистецькому просторі: від середньовіччя до сучасності. Колективна монографія / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2021. 506 с.

11. Пасічник Л. В. Ювелірне мистецтво України ХХ-ХХІ століть / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ: НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2017. 302 с.
12. Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 436 с.
13. Сауляк Б. М. Розвиток деревообробних ремесл Східного Поділля кінця ХІХ – початку ХХІ ст. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ: НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2018. 214 с.
14. Музейні колекції: історія, дослідження, атрибуція. Збірник наукових праць за редакцією доктора мистецтвознавства М. Селівачова. Київ: ТОВ «ХІК», 2010, 324 с.
15. Стельмахук Г. Г. Українські народні головні убори. Львів : Апріорі, 2013. 276 с.

Допоміжні

16. Андрейканіч А. Микола Стринадюк. Художнє дерево. Косів: Видавничий дім «Довбуш», 2017. 40 с.
17. Барви художнього скла. Колекція Національного музею історії України. Київ: Фенікс, 2011. 64 с.
18. Бокотей М. А. Історія художнього скла кінця ХХ – початку ХХІ ст. Львів: ЛНАМ, 2020. 152 с.
19. Васильківський майоліковий завод. Серія видань Національного музею декоративного мистецтва України «Музейні колекції». Вип. 16. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2025. 56 с.
20. Віддзеркалення (різьблені форми, вибійка, кахлі). Каталог виставки. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2024. 108 с.
21. Голубець Г. Професійне декоративно-ужиткове мистецтво в музейних колекціях Львова. 1950–1990-і рр. Львів : Колір ПРО, 2015. 239 с.
22. Завершинський В. Олександр Опарій: петриківські мотиви у мистецтві декоративного розпису. Харків: Раритети України, 2017. 168 с.

23. Іконопис XIII – початку XX століття та давньоруське декоративно-прикладне мистецтво. Каталог. Київ: Видавничий дім «Антиквар», 2020. 175 с.
24. Історія колекції писанок Харківського історичного музею ім. М. Ф. Сумцова. Харків: НТМТ, 2018. 42 с.
25. Кара-Васильєва Т. В. Стиль модерн в Україні / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 216 с.
26. Найдєн О. Марія Приймаченко. Орнамент простору і простір орнаменту. Нариси жанрової поетики творів. Київ: Видавничий дім «Стилос», 2011. 240 с.
27. Покусінська Л. В., Покусінський О. М. Борщівська народна сорочка: матеріали, крій, техніки шиття. Колекція борщівського краєзнавчого музею. Київ: Новий друк, 2012. 368 с.
28. Помічник, супутник, друг: живопис і графіка XIX – початку XX ст. з колекції Національного художнього музею України : альбом-каталог творів виставки : 19.12.2020–28.03.2021 / [Нац. худож. музей України, Київ. зоол. парк загальнодерж. значення]; упоряд. Леся Толстова. Київ: Фенікс, 2021. 111 с.
29. Таранушенко С. А. Українські народні меблі / [Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, Інститут рукопису]; Харків: Приватний музей міської садиби, 2011. 51 с.
30. Харковина Є. Г. Мистецтво килимарства Полтавщини XVIII – початку XXI століть в художній культурі України: дис. ... канд. мистецтвознав. Київ, Івано-Франківськ, 2021. 487 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека українського мистецтва. URL: <https://uartlib.org/>
2. Бібліотека української керамології Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. URL: <https://knigozbirnia.opishne-museum.gov.ua/>

3. Бібліотека Харківської державної академії культури. URL: <https://lib-hdak.in.ua/>
4. Видавнича діяльність Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського. URL: <http://pkm.poltava.ua/ua/vydavnycha-diialnist.html>
5. Вітчизняне законодавство у сфері музейної справи. URL: <https://mincult.gov.ua/kulturna-spadshchyna/muzeyna-sprava/>
6. Енциклопедія художнього металу. URL: <http://artmetal.org.ua/>
7. Музеї, зібрання, об'єкти. URL: <https://ua.museum-digital.org/?navlang=uk>
8. Музей художнього скла у Львові. URL: <https://glassmuseuminlviv.org/>
9. Музейний реєстр України. URL: <https://museum.mcsc.gov.ua/>
10. Науковий вісник Національного музею історії України. Періодичне видання. URL: <https://visnyk.nmiu.org/index.php/nv/issue/archive>
11. Google Arts and Culture. URL: <https://artsandculture.google.com/?hl=uk>

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Предмет, об'єкт і завдання науково-дослідної роботи музеїв.
2. Місце наукової роботи в структурі діяльності сучасного музею.
3. Основні напрями науково-дослідної роботи музею.
4. Поняття «наукове опрацювання музейного предмета» та його складові.
5. Атрибуція музейного предмета: зміст і методи.
6. Класифікація музейних предметів за матеріалом і функціональним призначенням.
7. Джерелознавчий аналіз музейного предмета.
8. Методи дослідження музейних предметів (порівняльний, мистецтвознавчий, технологічний тощо).
9. Етапи наукового опису музейного предмета.
10. Особливості наукового опрацювання виробів із кераміки та художнього скла.

11. Специфіка дослідження музейного текстилю.
12. Методика дослідження предметів із дерева.
13. Наукове опрацювання предметів із металу.
14. Особливості дослідження музейної колекції «меблі».
15. Поняття музейної колекції та принципи її формування.
16. Фондова документація як джерело наукової інформації.
17. Інвентаризація та каталогізація музейних предметів.
18. Порівняльний аналіз музейних колекцій: мета і методика.
19. Регіональні особливості формування музейних зібрань в Україні.
20. Роль профільних музеїв у збереженні матеріальної культурної спадщини.
21. Цифровізація музейної діяльності: сучасні виклики та перспективи.
22. Використання електронних каталогів у науковій роботі музеїв.
23. Онлайн-ресурси українських музеїв як інструмент дослідження.
24. Наукова публікація результатів музейних досліджень.
25. Вимоги до підготовки наукової статті або доповіді на основі музейних фондів.
26. Етика наукових досліджень у музеї.
27. Співпраця музеїв із науковими установами та закладами вищої освіти.
28. Проблеми збереження та інтерпретації музейних предметів.
29. Значення міждисциплінарного підходу в музейних дослідженнях.
30. Перспективи розвитку науково-дослідної роботи музеїв України.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З КУРСУ «ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ МУЗЕЇВ»

1. Науково-дослідна робота музею – це:
 - а) лише організація виставок
 - б) системна діяльність із вивчення музейних предметів

- в) екскурсійна діяльність
- г) господарська робота

2. Основним джерелом НДР музею є:

- а) музейний предмет
- б) звітність
- в) реклама
- г) бухгалтерські документи

3. Атрибуція передбачає:

- а) визначення авторства, часу і місця створення
- б) реставрацію
- в) рекламу
- г) страхування

4. До фондової документації належить:

- а) інвентарна книга
- б) афіша
- в) буклет
- г) екскурсійний маршрут

5. Музейна колекція – це:

- а) випадкове зібрання предметів
- б) систематизоване зібрання пам'яток
- в) експозиція
- г) архів

6. Амвросій Ждаха відомий як автор:

- а) художнього скла

- б) меблів в українському стилі
- в) ювелірних виробів
- г) текстилю

7. Іван Левинський пов'язаний із розвитком:

- а) керамічного виробництва
- б) художнього скла ХХІ ст.
- в) металопластики г) ткацтва

8. Андрій Бокотей – представник:

- а) художнього скла
- б) дерев'яної різьби
- в) кераміки трипільської культури
- г) металевого литва

9. Типологія кераміки базується на:

- а) функції та формі
- б) вартості
- в) кількості орнаментів
- г) кольорі

10. Каталогізація – це:

- а) систематизація та опис предметів
- б) реставрація
- в) експонування
- г) перевезення

11. Встановіть відповідність:

- 1. Атрибуція

2. Типологізація

3. Каталогізація

а) визначення авторства

б) поділ на групи

в) створення наукового каталогу

12. До форм НДР належать (кілька правильних):

а) конференція

б) наукова стаття

в) каталог

г) продаж сувенірів

13. Особливість дослідження текстилю полягає у:

а) аналізі волокон

б) визначенні проби металу

в) дендрохронології

г) спектральному аналізу

14. При дослідженні дерев'яного предмета важливо:

а) визначити породу дерева

б) визначити температуру випалу

в) встановити пробу

г) визначити тип глазури

15. Для атрибуції кераміки Левинського важливо:

а) аналіз клейм

б) стилістичний аналіз

в) дослідження глазури

г) усі відповіді правильні

16. Дослідження меблів Ждахи передбачає:

- а) аналіз орнаменту
- б) визначення конструкції
- в) порівняння з народними зразками
- г) усі відповіді правильні

17. Художнє скло Бокотея потребує:

- а) аналізу форми та кольору
- б) технологічного аналізу
- в) вивчення авторської концепції
- г) усі відповіді правильні

18. 3D-оцифрування застосовується для:

- а) фіксації стану предмета
- б) створення реклами
- в) бухгалтерії
- г) транспортування

19. Бенчмаркінг у музейній НДР означає:

- а) порівняльний аналіз досвіду інших музеїв
- б) копіювання експозицій
- в) аудит фінансів
- г) інвентаризацію

20. Наукова концепція музею визначає:

- а) стратегічні напрями досліджень
- б) графік роботи
- в) форму уніформи
- г) квиткову політику

21. Встановіть послідовність наукового опрацювання:

- а) інвентаризація
- б) атрибуція
- в) аналіз джерел
- г) публікація результатів

22. Якщо до музею надійшов предмет із клеймом «I. Lewiński», першочергово слід:

- а) експонувати
- б) провести джерелознавчий аналіз
- в) реставрувати
- г) страхувати

23. Дослідження меблів Ждахи дозволяє простежити:

- а) розвиток українського модерну
- б) трипільську культуру
- в) античну традицію
- г) готику Франції

24. Кераміка Левинського є важливою для вивчення:

- а) архітектурної сецесії
- б) скіфського мистецтва
- в) барокової різьби
- г) гончарства Полісся

25. Творчість Бокотєя у музейних дослідженнях – приклад:

- а) сучасного авторського мистецтва
- б) народного ремесла XVIII ст.
- в) масового промислового виробництва

г) археологічного матеріалу

26. Порівняльний аналіз колекцій дозволяє:

- а) визначити регіональні особливості
- б) зменшити фонд
- в) змінити експозицію
- г) скоротити персонал

27. Який метод доречний для датування дерев'яного предмета?

- а) дендрохронологія
- б) металографія
- в) спектроскопія скла
- г) аналіз волокон

28. Наукова публікація повинна бути:

- а) аргументованою
- б) рекламною
- в) довільною
- г) мінімальною

29. Оцифрування НЕ передбачає:

- а) створення метаданих
- б) фотофіксацію
- в) фізичне знищення предмета
- г) електронну базу

30. Етичний принцип НДР передбачає:

- а) достовірність
- б) плагіат

- в) спрощення фактів
- г) приховування джерел

31. Спільною рисою творчості Ждахи та Левинського є:

- а) орієнтація на національні мотиви
- б) робота лише з металом
- в) мінімалізм без декору
- г) індустриальний стиль

32. Визначте зайве:

- а) меблі Ждахи
- б) кераміка Левинського
- в) скло Бокотея
- г) бухгалтерський звіт

33. Якщо музей досліджує творчість Бокотея у контексті львівської школи скла – це:

- а) регіональний мистецтвознавчий аналіз
- б) інвентаризація
- в) господарська діяльність
- г) маркетинг

34. Який показник свідчить про ефективність НДР?

- а) кількість публікацій
- б) кількість квитків
- в) площа музею
- г) ціна сувенірів

35. Дослідження меблів Ждахи з використанням архівних матеріалів – це:

- а) джерелознавчий підхід
- б) маркетинговий аналіз
- в) реставрація
- г) інвентаризація

36. Відкриті фонди сприяють:

- а) популяризації та доступності
- б) закритості колекцій
- в) зменшенню досліджень
- г) ліквідації фондів

37. Інтерпретація музейного предмета – це:

- а) пояснення його історико-культурного контексту
- б) перевезення
- в) продаж
- г) ремонт

38. Дослідження кераміки Левинського в архітектурному контексті – це приклад:

- а) міждисциплінарності
- б) бухгалтерського аналізу
- в) господарського планування
- г) реклами

39. Електронні каталоги підвищують:

- а) доступність фондів
- б) витрати паперу
- в) закритість інформації
- г) зменшення описів

40. Комплексне дослідження меблів, кераміки та скла в одному музеї дозволяє:

- а) простежити розвиток художніх стилів
- б) скоротити фонди
- в) зменшити кількість дослідників
- г) уникнути каталогізації

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

Авторство – це встановлена або обґрунтовано припущена належність твору, виробу чи музейного предмета конкретній особі (митцю, майстру, виробнику) або колективу авторів, які здійснили його створення.

Атласне плетіння – просте переплетення ниток, в якому одна нитка основи перекриває чотири і більше ниток підкання/утоку. Головна особливість полотна – це щільність і здатність добре тримати форму при гладкій глянцевої поверхні та ковзній фактурі.

Атрибуція – (від лат. attribution – приписування) – виявлення основних ознак музейного предмета (фізичні властивості), що зумовлюють його назву, функціональне призначення, матеріал, техніку виготовлення, авторство, хронологію і географію створення, а також місце знаходження (історію походження і побутування).

Геометричне різьблення – це вид декоративного різьблення по дереву, що ґрунтується на побудові орнаменту з простих геометричних елементів (трикутників, ромбів, квадратів, розеток, променевих форм), виконаних шляхом клиноподібних або тригранно-виїмчастих зарізів.

Гравіювання – це декоративна техніка обробки матеріалу (металу, деревини, каменю, скла тощо), що полягає у створенні на його поверхні малюнка, орнаменту або напису шляхом вирізання, процарапування або вибивання ліній, точок і контурів.

Гутне скло – це художні вироби зі скла, виготовлені вручну безпосередньо біля скловарної печі («гути») способом вільного видування, ліплення та обробки в гарячому стані.

Декоративний метал – це вид декоративно мистецтва та художнього оформлення простору, що охоплює створення виробів із металів та їх сплавів, призначених переважно для естетичного оздоблення архітектури, інтер'єру чи предметного середовища, виготовлених різними ручними й механізованими техніками.

Дорогоцінні метали – це метали, які відзначаються високою хімічною стійкістю, рідкістю в природі та значною матеріальною та культурною цінністю. Вони широко використовуються в ювелірній справі, декоративно мистецтві, монетному виробництві та як інвестиційний ресурс.

Золотіння – це декоративна обробка поверхні металу, дерева, каменю чи іншого матеріалу шляхом нанесення шару сусального золота для надання виробу вигляду дорогоцінного металу та підкреслення художньої цінності.

Інкрустація – це техніка декоративного оздоблення виробів, що полягає у врізанні (вставлянні) в основу з одного матеріалу елементів з іншого (дерева іншої породи, металу, перламутру, кістки, каменю тощо) з метою створення орнаменту або зображення, врівень із поверхнею виробу.

Інтарсія (від італ. *intarsio* – «інкрустація») – вид інкрустації дерев'яних виробів дерев'яними пластинками різного кольору і текстури.

Інтерпретація музейних предметів – це процес розкриття їхнього історичного, культурного, наукового та художнього значення, що перетворює реальні об'єкти на зрозумілі відвідувачам смисли.

Каркасні меблі – це вироби, що базуються на жорсткій основі (каркасі) з дерева, металу або їх комбінацій, яка забезпечує стійкість, міцність та довговічність предметів.

Кераміка (від грец. *Κεραμική*) – гончарне мистецтво та *κεραμοζ* – глина) – матеріали та вироби, отримані шляхом спікання глин і їхніх сумішей з мінеральними домішками, а також порошоків оксидів та інших неорганічних сполук (карбідів, боридів, нітридів, силіцидів тощо).

Класифікація музейних предметів – це наукова систематизація пам'яток матеріальної та духовної культури, що зберігаються у фондах, за певними ознаками (профілем, матеріалом, тематикою, часом створення).

Кольорові метали – це метали та їхні сплави, що не містять залізо(Fe) як основного компонента або містять його в незначній кількості, і характеризуються рядом фізико-хімічних та декоративних властивостей, які

визначають їх широке застосування в техніці, архітектурі, декоративно мистецтві та ювелірній справі.

Корпусні меблі – це група меблевих виробів, основна конструкція яких складається з жорсткого замкненого або відкритого корпусу, що забезпечує стійкість та функціональність, і призначені для зберігання речей, роботи або організації простору.

М'які меблі – це група меблевих виробів, призначених для сидіння, лежання або відпочинку, які мають м'яке сидіння, спинку та часто підлокітники, забезпечуючи підвищений комфорт людини.

Майоліка – вироби з кольорової випаленої глини з високою пористою основою, вкриті прозорою (або непрозорою) поливою, на яку наносили яскравий візерунок.

Меблі (фр. meuble, від лат. mobile – рухомий) – це сукупність рухомих або стаціонарних предметів інтер'єрів, рідше екстер'єрів, призначених для забезпечення побутових, виробничих і суспільних потреб людини.

Меблі для зберігання – це корпусні предмети інтер'єру (шафи, комоди, стелажі, тумби), призначені для впорядкованого розміщення, захисту та зберігання одягу, взуття, посуду, книг та інших речей.

Меблі для лежання – це спеціалізовані предмети інтер'єру, призначені для відпочинку в горизонтальному положенні, сну або медичних процедур, що характеризуються наявністю м'якого наповнювача або основи під матрац.

Меблі для сидіння – це група меблевих виробів, призначених для забезпечення зручного та ергономічного положення людини під час сидіння. Вони виконують як утилітарну функцію (сидіти, відпочивати, працювати), так і декоративну, формуючи естетичний вигляд інтер'єру.

Місце виготовлення – це географічно визначена територія (країна, регіон, місто, населений пункт, виробничий центр або майстерня), де було створено музейний предмет.

Музей (Закон України «Про музей та музейну справу», 1995 р.) - культурно-освітній та науково-дослідницький заклад, призначений для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини.

Музей (позачергова Генеральна асамблея Міжнародної ради музеїв (ICOM), 2022 р.) – це некомерційна постійнодіюча організація на службі суспільства, яка збирає, зберігає, досліджує, інтерпретує та експонує матеріальну та нематеріальну спадщину. Відкриті для громадськості, доступні та інклюзивні, музеї сприяють різноманітності та сталості світу. Їхня робота й комунікація ґрунтуються на засадах етики і професійності, передбачають залученість громад і пропонують різноманітний досвід для освіти, насолоди, роздумів і обміну знаннями.

Музейна експедиція – це організована польова науково-дослідна поїздка працівників музею або дослідницької групи з метою виявлення, вивчення, документування та, за потреби, комплектування об'єктів історико-культурної спадщини.

Музейна колекція – сукупність музейних предметів, що об'єднані однією або кількома спільними ознаками.

Музейна листівка (або поштівка) – це вид друкованої продукції, що містить зображення музейних експонатів, пам'яток мистецтва, історії чи культури. Вона слугує сувеніром, засобом популяризації колекції, а також джерелом інформації про визначні об'єкти, що часто видається самими музеями чи культурними інституціями.

Музейне зібрання – сукупність музейних колекцій та музейних предметів, а також пов'язаних з ними бібліотечних фондів, архівів, каталогів та наукової документації музею.

Музейний альбом – це спеціальне видання, яке містить високоякісні репродукції, фотографії та описи експонатів, творів мистецтва або пам'яток,

що зберігаються в музейних фондах. Це систематизоване джерело інформації, що демонструє колекції музею, художні напрямки, історичні епохи або творчість окремих митців, часто видане до виставок чи як ознайомчий матеріал.

Музейний каталог – це систематизований перелік, база даних або видання, що містить детальний опис, фотографії, інформацію про походження, історію та стан збереження предметів музейної колекції. Він використовується для обліку, наукового вивчення, систематизації та пошуку музейних експонатів.

Музейний предмет – культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення.

Музейний фонд України – сукупність окремих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, які постійно зберігаються на території України, незалежно від їх походження та форм власності, а також музейних предметів і музейних колекцій, що знаходяться за межами України і є власністю України або відповідно до міжнародних договорів підлягають поверненню в Україну.

Натуральне волокно – це текстильне волокно природного походження, яке формується в природних умовах у рослин, тварин або мінеральних утвореннях і використовується для виготовлення пряжі, тканин та інших текстильних матеріалів без хімічного синтезу його основної структури.

Натуральний барвник – це фарбувальна речовина природного походження (рослинного, тваринного або мінерального), яку отримують із природної сировини без хімічного синтезу та застосовують для фарбування.

Наукове музейне дослідження – це комплексний процес вивчення музейних предметів, колекцій та пов'язаних з ними матеріальних чи нематеріальних пам'яток, спрямований на встановлення їхньої справжності,

атрибуцію, визначення історико-культурної цінності та інтерпретацію для експозиційної, наукової чи освітньої діяльності.

Науковий архів музею – це структурний підрозділ або спеціалізоване сховище документальних матеріалів, що відображають історію формування фондів, результати досліджень (експедицій, розкопок), наукову, експозиційну та організаційну діяльність установи. Це база для вивчення музейних предметів, що містить рукописи, звіти, карти, фотографії та листування.

Науково-дослідна робота музею – пошуково-наукова діяльність з атрибуції, класифікації, систематизації й інтерпретації музейних предметів.

План науково-дослідної роботи (НДР) музею – це основний документ, що визначає стратегію, теми, терміни та виконавців досліджень, спрямованих на комплектування, вивчення, систематизацію фондів, а також підготовку нових експозицій, виставок і наукових публікацій протягом певного періоду.

Плоске (контурне) різьблення – це техніка декоративного різьблення, у якій зображення формується неглибокими врізаними лініями по поверхні деревини без значного вибирання тла, а орнамент передається переважно контуром і світлотінню від прорізів.

Полотняне плетіння – найпростіший спосіб з'єднання ниток для створення полотна. У цій техніці нитки основи та підкання/утоку переплітаються між собою в шаховому порядку, в результаті чого виходять види матерії, що мають однорідну і матову текстуру.

Порода дерева – це сукупність дерев певного біологічного виду, що мають схожі морфологічні ознаки (кора, листя, будова деревини), анатомічну структуру та фізико-механічні властивості.

Порцеляна (фарфор) – це вид високоякісної тонкої кераміки, що вирізняється білизною, щільністю, водонепроникністю та здатністю просвічуватися у тонких шарах. Виготовляється шляхом випалювання при

температурах до 1500 С° суміші каоліну (білої глини), кварцу, польового шпату.

Прорізне (ажурне) різьблення – це вид декоративного різьблення по дереву, при якому орнамент або зображення повністю прорізається наскрізь, утворюючи відкритий візерунок із просвітами, що створює ефект мережива та легкості композиції.

Рельєфне різьблення – це вид декоративного різьблення по дереву, при якому зображення або орнамент виступає над заглибленим тлом, створюючи об'ємну композицію різної глибини (низький або високий рельєф).

Саржеве плетіння – вид виробництва тканин, в якому нитки основи та підкання/утоку переплітаються між собою через три і більше ниток, створюючи діагональний візерунок, так званий рубчик, спрямований переважно зверху вниз або справа наліво.

Сатинове плетіння – спосіб з'єднання ниток, за якого одна нитка утку перекриває чотири або більше ниток основи. Тканини, створені таким способом, вирізняються гладкістю фактури, ковзним ефектом, мають високу міцність і зносостійкість.

Систематизація музейних предметів – це науково обґрунтований процес упорядкування, групування та класифікації музейних колекцій за певними ознаками (типологічними, хронологічними, тематичними тощо).

Студійне скло – це напрям художнього мистецтва, у якому автор самостійно проектує та виготовляє унікальні скляні вироби у власній майстерні (студії), а не на промисловому підприємстві. Це концептуальне мистецтво, де художник є одночасно і творцем ідеї, і майстром-виконавцем, часто працюючи безпосередньо з гутною піччю.

Тавро – це знак, позначка або відбиток, нанесений на виріб (переважно шляхом штампування, відтиску, випалу чи карбування) з метою позначення виробника, майстерні, власника, місця виготовлення або контролю якості.

Текстиль – це м'який матеріал, виготовлений із гнучких волокон і ниток (тканини, трикотаж, неткані матеріали), як правило, шляхом їх переплетення.

Теракота (італ. *Terra* – земля, *cotta* – обпалена) – це неглазуровані керамічні вироби з кольорової глини, що мають пористу будову, червоно-коричневий, жовтий або коричневий колір.

Техніка виготовлення – це сукупність способів, прийомів і технологічних операцій, за допомогою яких здійснюється створення виробу з певного матеріалу.

Типи меблів – це умовні групи меблевих виробів, які об'єднують предмети за основною конструкцією, функцією та стилем використання.

Ткацькі плетіння – різні способи взаємних переплетень ниток основи та утку, які використовують у текстильному виробництві.

Фаянс – це вид витонченої білої кераміки з пористим черепком, що завжди вкритий прозорою або непрозорою глазур'ю (поливою). Його виготовляють із глини з домішками кварцу та польового шпату, що робить його схожим на порцеляну, але більш крихким, матовим і не просвічується на світлі.

Хімічне волокно — це текстильне волокно, отримане промисловим способом шляхом хімічної переробки природної сировини або синтезу полімерів, структура якого формується штучно в процесі виробництва.

Хімічний барвник – це синтетична або штучно отримана хімічна сполука, створена промисловим шляхом, яка призначена для фарбування та надання виробам стійкого, інтенсивного та керованого за відтінком забарвлення.

Художнє скло – це галузь мистецтва, що охоплює створення унікальних виробів зі скла, які мають високу естетичну цінність. Воно поєднує ручну працю майстра-склодува, використання кольорових, прозорих

матеріалів та різноманітних технік обробки – від формування в гарячому стані («гутне скло») до художнього гравіювання та наліпок.

Художній метал – це вид декоративно мистецтва, що охоплює виготовлення вручну різноманітними художніми техніками виробів із чистих металів та їх сплавів, які поєднують утилітарну функцію з високими естетичними якостями та мають художнє оздоблення.

Художня обробка дерева – це вид декоративного мистецтва, що полягає у творчій зміні форми та поверхні деревини для надання виробу естетичного вигляду.

Чорні метали – це метали та їхні сплави, основним компонентом яких є залізо(Fe), що характеризуються високою міцністю, твердістю, відносною пластичністю (у сталях), наявністю магнітних властивостей та схильністю до корозії (іржавіння) без спеціального захисного покриття.

Чорніння – це технологічна або декоративна обробка металевих виробів, що полягає у наданні поверхні темного або чорного кольору шляхом хімічних, електрохімічних або термічних методів.

Шпонування – це технологічний процес облицювання поверхні виробу тонким шаром деревини (шпоном) цінних або декоративних порід шляхом приклеювання його до основи (з масиву, фанери, ДСП тощо) з метою надання виробу декоративного вигляду або імітації масиву дорогої деревини.

Навчальне електронне видання

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ МУЗЕЇВ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності

027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»

ОПП «Цифрові музейні індустрії»

Укладач:

Бабкова Надія В'ячеславівна,

канд. іст. наук, ст. викладач кафедри культурології
та музеєзнавства ХДАК

Видається в авторській редакції

Адреса видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4 тел. (057)731-13-85.

e-mail: nmr-academy@xdak.ukr.education